

SŁAWKÓW

SPACER PRZEZ WIEKI

Sławków to niepozorne, ledwie 7-tysięczne miasto położone w województwie śląskim, na granicy z województwem małopolskim.

Jednakże historia miasta sięga IX/X wieku - na ten okres datuje się między innymi fragmenty **grodu obronnego** pod czeskim zwierzchnictwem, odnalezione w pobliżu obecnego miasta. Gród oraz położona obok niego osada stanowiły centrum zagłębia kruszcowego, stąd rozwój **górnictwa**, i **hutnictwa**, których ślady odkrywane są do dziś.

Prawdopodobnie z powodu spadku znaczenia obronnego grodu, na przełomie XII/XIII w. został on подарowany **biskupom krakowskim**.

Sławków otrzymał **prawa miejskie** w okresie lokacji najstarszych miast małopolskich w XIII w. Wtedy to wytyczono regularny układ przestrzenny miasta z centralnie zlokalizowanym rynkiem. Ze względu na występowanie w okolicach miasta złóż kruszczoonych oraz dogodnie położenie na ważnym szlaku handlowym (Via Regia), miasto rozwinęło się w istotny **ośrodek wydobywania rud ołowiu i srebra** oraz **centrum handlu i rzemiosła**. Śladem dawnego znaczenia miasta jest istniejąca do dziś ul. Sławkowska w Krakowie oraz wzmiankowane przez Jana Długosza istnienie ul. Sławkowskiej we Wrocławiu. Miasto otrzymało liczne przywileje, pracowali tu **kołodzieje**, **szewcy**, **garbarze**, funkcjonowały **kramy solne** i **jatki rzeźnicze** oraz **karczmy**, którym przyznano monopol na wyszynk i sprzedaż piwa we wsiach całego klucza sławkowskiego.

Jednak wyczerpywanie się złóż kruszców oraz zaangażowanie się miasta po „złej” stronie ówczesnych konfliktów polityczno-militarnych, doprowadziło do **zahamowania jego rozwoju** i późniejszej stagnacji. Liczne najazdy i grabieże w XIV i XV wieku spowodowały duże zniszczenia, a pożar w 1498 r. strawił niemal całą drewnianą zabudowę Sławkowa. Miasto ratowano poprzez nadawanie licznych przywilejów i zwalnianie mieszkańców z kolejnych podatków. Następne lata przynosiły miastu **naprzemienne okresy rozkwitu i upadku** - XVI wiek to ponowny rozwój górnictwa i hutnictwa (wydobycie rud cynku i ołowiu), początek XVII w. to kolejny pożar, a także zarazy, które opanowały miasto. XVII i XVIII wiek przyniósł rozkwit rzemiosła, do Sławkowa zjeżdżali najlepsi rzemieślnicy z całej Małopolski.

W 1789 roku na mocy ustawy Sejmu Czteroletniego miasto przeszło pod **zwierzchność skarbu państwa**. Liczyło wtedy 1592 mieszkańców.

Trzeci rozbiór Polski włączył Sławków w skład Królestwa Prus, co nie było dla miasta korzystne pod względem gospodarczym, ponieważ granica państwa oddzieliła miasto od dóbr klucza sławkowskiego oraz złóż rud metali. Mimo wszystko XIX w. przyniósł chwilowe **ożywienie przemysłu** - powstała walcownia cynku, fabryka drutu i wyrobów metalowych, a także liczne kopalnie (galmanu, wapienia, węgla kamiennego), jednak część zakładów szybko zlikwidowano, ponieważ okazały się nieopłacalne. W okresie międzywojennym w mieście funkcjonowała elektrownia, dwa młyny, dwa tartaki oraz cegielnia. Po II wojnie światowej większość zakładów przemysłowych została upaństwowiona, a Sławków utwierdził swoją pozycję **miasta o charakterze przemysłowym**.

źródło: www.wikipedia.pl

Na mapie zaznaczono punkty kontrolne, do których zadano pytania. Odpowiedzi na pytania (jako potwierdzenie PK) należy dostarczyć do organizatora. Część PK wymaga dopasowania zdjęć.

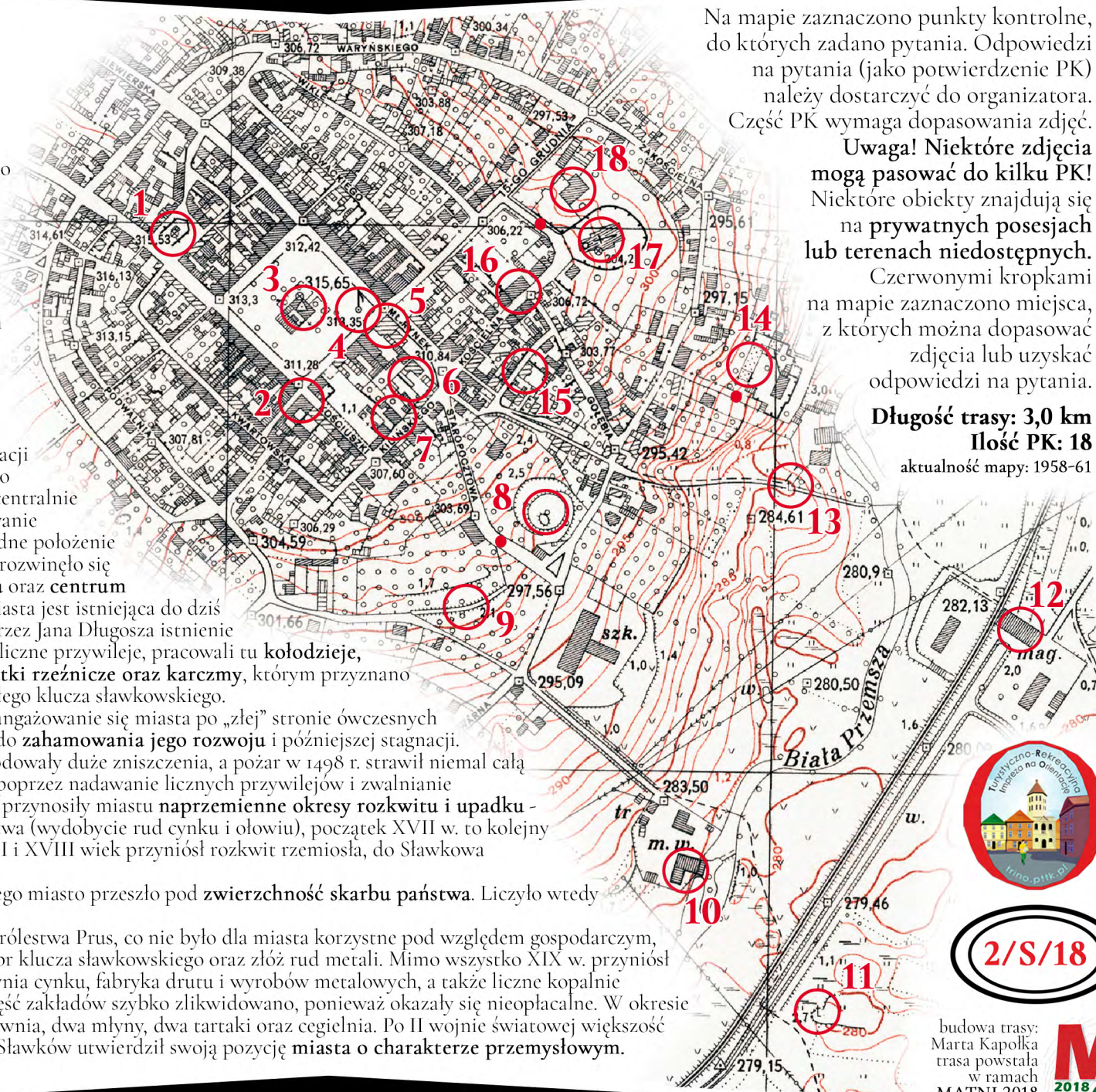
Uwaga! Niektóre zdjęcia mogą pasować do kilku PK! Niektóre obiekty znajdują się na **prywatnych posesjach lub terenach niedostępnych**.

Czerwonymi kropkami na mapie zaznaczono miejsca, z których można dopasować zdjęcie lub uzyskać odpowiedzi na pytania.

Długość trasy: 3,0 km

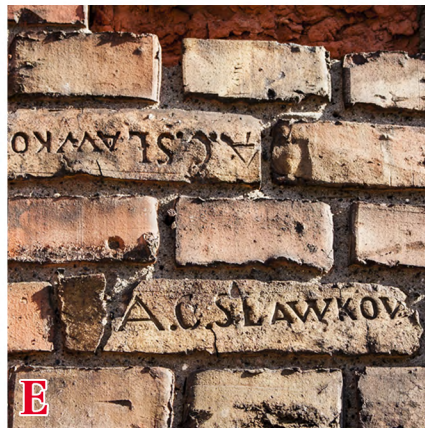
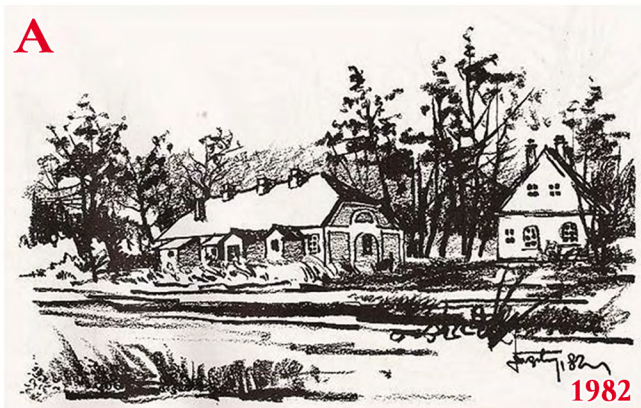
Ilość PK: 18

aktualność mapy: 1958-61

budowa trasy:
Marta Kapołka
trasa powstała
w ramach
MATNI 2018

źródła fotografii:
bedzin.naszemiasto.pl
/zb. E. Pietrzyk/
fotopolska.eu
www.straznicyczasu.pl
zbiory własne

wykorzystano rysunek
zagłębiowskiemu artyście
Tadeusza Drązkiewicza,
autorzy fotografii:
J. Dzierżanowski, R. Brandys
źródło mapy: mapy.orsip.pl

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (2/S/18)

PK1	XIX-wieczna Kaplica św. Jakuba wzniesiona w miejscu XIII kościoła pw. Św. Jana i zabudowań klasztoru. Przez kościół prowadzi Droga św. Jakuba (Via Regia) - szlak pielgrzymkowy do katedry w Santiago de Compostella.
	Ile kilometrów Via Regia jest z kaplicy do Santiago de Compostella?
PK2	Krakowska 1 - budynek mieszkalno-usługowy.
	Dopasuj zdjęcie.
PK3	Ratusz z 1905 r. - siedziba Urzędu Miasta.
	Dopasuj dwa zdjęcia.
PK4	Studnia na Rynku Sławkowskim (rekonstrukcja obiektu po zniszczeniach w trakcie II wojny światowej).
	Dopasuj zdjęcie.
PK5	Austeria sławkowska - dawna karczma. W sierpniu 1697 r. w austerii uczłował król August II Mocny. Na belce stropowej obiektu odnaleziono datę 1701 r. (lub 1781 r.), jednak jest to najprawdopodobniej data przebudowy karczmy, a nie jej powstania. Od czasu przebudowy budynek przetrwał w niemal niezmięnionej formie.
	Dopasuj zdjęcie. Ile kolumn jest w podcieniu budynku?
PK6	Plac apelowy harcówki - "Ściana ulic" utworzona z okazji 730-lecia istnienia miasta.
	Kim z zawodu była Anna Łuckos.
PK7	Kilińskiego 10 - budynek wzniesiony w 1896 r., obecnie magazyn.
	Dopasuj zdjęcie. Co mieściło się w budynku przed II wojną światową?
PK8	Relikty zamku biskupów krakowskich. W 1958 roku w kopcu zwanym "zaczyskiem" stwierdzono istnienie fundamentów jakiejś budowli. W trakcie badań archeologicznych przeprowadzonych w latach 1982-1990 odkryto pozostałości wieży mieszkalno-obronnej powstałej w II połowie XIII wieku.
	W którym roku zamek został zniszczony?
PK9	Pozostałości fragmentów wałów i fosy zamku biskupów krakowskich.
	Ile ławek znajduje się przy alejce biegnącej wzdłuż wału i fosy, po południowej ich stronie?
PK10	Jeden z obiektów Miejskiego Ośrodka Kultury. Budynek wzniesiony został na fundamentach XIX-wiecznych zabudowań młyna nad Białą Przemszą, który spłonął w 1985 roku.
	Dopasuj zdjęcie.
PK11	Kapliczka zlokalizowana na niewielkim wzniesieniu. Istnieją podejrzenia, że w miejscu wzniesienia znajdowała się przedlokacyjna osada produkcyjna, jednak dokładne badania archeologiczne nie zostały jeszcze przeprowadzone.
	Podaj rok powstania kapliczki.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (2/S/18)

PK 12	Zabudowania dawnej walcowni cynku i odlewni żeliwa powstałe w latach 1825-26. W skład założenia wchodził budynek dawnej hali głównej walcowni (obecnie w najgorszym stanie), budynek dawnego magazynu (obecnie mieszkalny) i budynek mieszkalny, a także system napędowy w postaci kanału dopływowego i odpływowego wraz ze śluzami na Przemyszy. Walcownia funkcjonowała do 1888 roku, następnie obiekty zostały zaadaptowane na inne cele - w budynku głównym mieściła się wytwórnia napojów gazowanych oraz skup płodów rolnych, obecnie obiekt stoi opuszczony, pozostałe budynki pełnią funkcję mieszkalną.
	Dopasuj zdjęcie.
PK 13	Przydrożny krzyż, ustawiony nietypowo, bo tyłem do drogi, a przodem w kierunku dawnego młyna, znajdującego się obecnie na prywatnej posesji.
	Podaj rok powstania krzyża.
PK 14	Dawny browar, obecnie znajduje się na prywatnej posesji. Początki browarnictwa w Sławkowie sięgają co najmniej XV wieku, w XIX wieku istniały tu trzy browary. Ten przy ul. Browarnej znajdował się na obrzeżach miasta, tuż przy dawnych murach obronnych, przy kolejnych rozbudowach "wchłonął" część murów - basztę, która stała się jego wizytówką i istnieje do dziś (odbudowana po zniszczeniach II wojny światowej, kiedy to przyozdobiona została charakterystycznym krenelażem na szczycie). Piwo warzono w obiekcie do połowy lat 20. XX wieku, następnie budynek zamieniono w fabrykę wody sodowej, a w 1936 zabudowania zaadaptowane zostały na funkcję mieszkalną.
	Dopasuj zdjęcie.
PK 15	Zamkowa 5 - drewniany budynek mieszkalny o konstrukcji zrębowej z 1860 r.
	Ile okien znajduje się na frontowej elewacji budynku?
PK 16	Dawny szpital górniczy wybudowany w 1758 roku.
	Dopasuj dwa zdjęcia.
PK 17	Kościół parafialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża i św. Mikołaja. Wzniesiony prawdopodobnie ok. 1250 roku, z tego okresu zachowało się ceglane prezbiterium. Kościół przebudowywany był w XVIII wieku i na początku XX. Jest mieszaniną stylu gotyckiego ze zbarokizowaną nawą i wieżą z elementami XIX-wiecznego historyzmu. Na strychu kościoła znajduje się największa w Polsce kolonia rozrodcza nietoperza - nocka orzęsionego.
	Dopasuj dwa zdjęcia.
PK 18	Plebania z około połowy XVIII wieku z barokową fasadą.
	Dopasuj zdjęcie.

Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl, lub za pomocą formularza ze strony trino.pttk.pl
Przesłanie odpowiedzi oznacza wyrażenie zgody na publikację na liście osób, które przebyły TRInO.

SŁAWKÓW
SPACER PRZEZ WIEKI

trino.pttk.pl